

Ιωάννης Μεταξάς: Ο πατέρας της νίκης του '40.

www.pronews.gr/istoria/ioannis-metaksas// 27.10.2022.

Ο Μεταξάς απέρριψε το ιταλικό τηλεσίγραφο γιατί ο ίδιος πίστευε πως αυτό όφειλε να πράξει, υπόλογος όντας στην ίδια την Ιστορία της Ελλάδας. Η ατιμία δεν υπήρξε ποτέ ελληνική αρετή

Αν και τα τελευταία χρόνια γίνεται συστηματική προσπάθεια να αμαυρωθεί η μνήμη του, ο Μεταξάς συνέβαλε τα μέγιστα στη δημιουργία του Έπους του 1940.

Η πολιτική και στρατιωτική του ευστροφία σήμερα δεν αμφισβητείται από κανέναν σοβαρό αναλυτή. Είναι ο ίδιος Ιωάννης Μεταξάς, που ως απλός ταγματάρχης του Γενικού Επιτελείου κατά τη διάρκεια της μικρασιατικής εκστρατείας είχε εναντιωθεί με τεκμηριωμένη εισήγηση στην προέλαση των ελληνικών στρατευμάτων στην Ανατολία.

Ο Ιωάννης Μεταξάς δεν ήταν ένας τυχαίος άνθρωπος. Κάτω από το ταπεινό παρουσιαστικό του, κρυβόταν η ατσάλινη θέλησή του και η πλέον κρυστάλλινη λογική.

Ήταν ένας άνθρωπος χαμηλών τόνων, που όμως είχε πάντα το θάρρος της γνώμης του, αδιαφορώντας για το αν θα είναι αρεστός ή όχι. Γεννήθηκε στις 12 Απριλίου 1871 στην Ιθάκη. Η οικογένειά του ήταν από τις ιστορικό-

τερες των Επτανήσιων, με τα κυριότερα μέλη της να συμμετάσχουν σε όλους τους εθνικούς αγώνες από τον 12ο αιώνα και μετά.

Ο πατέρας του, Παναγής Μεταξάς, ήταν έπαρχος στην Ιθάκη. Το 1879 όμως ο πατέρας του έχασε τη θέση του.

Έτσι, η οικογένεια άρχισε να αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα και υποχρεώθηκε να μετακομίσει στην Κεφαλονιά. Ο νεαρός Μεταξάς απόφασισε να εισέλθει στη Σχολή Ευελπίδων σε ηλικία 14 μόλις ετών, το 1885.

Αποφοίτησε ως ανθυπολοχαγός του Μηχανικού το 1890, έχοντας αριστεύσει. Έδειχνε τεράστιο ενδιαφέρον για το αντικείμενό του και δεν έχανε ποτέ ευκαιρία να αποκτήσει περισσότερες γνώσεις.

Το διάστημα 1892-94 παρακολούθησε μαθήματα στη Σχολή Μηχανικού. Όλοι οι καθηγητές και οι συνάδελφοί του ομολογούσαν ότι ήταν εξαίρετος αξιωματικός. Πολέμησε στον πόλεμο του 1897.

Η άριστη κατάρτισή του τον οδήγησε στο επιτελείο του Αρχηγού Στρατού. Το 1899 επιλέχθηκε να φοιτήσει στη Γερμανική Πολεμική Ακαδημία, από την οποία εξήλθε αριστούχος (1903). Το 1904 τοποθετήθηκε πάλι στο Γενικό Επιτελείο, και βοήθησε στον καταρτισμό του νέου οργανισμού Στρατού. Το 1909 τοποθετήθηκε στρατιωτικός σύμβουλος του Ελ. Βενιζέλου.

Στις παραμονές του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου στάλθηκε στη Σόφια για την επίτευξη συμφωνίας με τη Βουλγαρία. Με την έκρηξη του πολέμου ο Μεταξάς, λοχαγός πλέον, τοποθετήθηκε και πάλι στο επιτελείο του αρχιστράτηγου, θεωρούμενος, δικαίως, ως ένας από τους καλύτερα καταρτισμένους αξιωματικούς του Ελληνικού Στρατού.

Ο ίδιος συνέταξε και το σχέδιο επιχειρήσεων για την κατάληψη του Μπιζανίου. Λίγο πριν την έκρηξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο Μεταξάς συνέταξε ένα σχέδιο αιφνιδιαστικής κατάληψης των Δαρδανελίων, εφόσον θεωρούνταν βέβαιο πως οι Τούρκοι θα διενεργούσαν επίθεση κατά της Ελλάδας εντός του 1914. Τους πρόλαβε ο πόλεμος.

Το 1915 το σχέδιο τέθηκε υπόψη των δυνάμεων της Αντάντ, αλλά, δυστυχώς γι' αυτούς, δεν υιοθετήθηκε κατά την εκστρατεία τους στα Δαρδανέλια (1915-16), με τα γνωστά τραγικά αποτελέσματα. Ακολούθησε ο Εθνικός Διχασμός μεταξύ Βενιζέλου και Κωνσταντίνου.

Ο Μεταξάς στήριξε το βασιλιά, με τη λογική ότι οι δυνάμεις της Αντάντ θα έπρεπε πρώτα να δεσμευτούν για εδαφικές παραχωρήσεις στην Ελλάδα, πριν αυτή εξέλθει στον πόλεμο στο πλευρό τους. Η επικράτηση του Βενιζέλου και η έξωση του βασιλιά οδήγησαν τον Μεταξά στην εξορία.

Έτσι, γλίτωσε από το εκτελεστικό απόσπασμα, αφού το 1920 οι Βενιζελικοί τον είχαν καταδικάσει ερήμην σε θάνατο.

Επέστρεψε στην Ελλάδα μετά την ήττα του Βενιζέλου στις εκλογές του 1920, αλλά δεν αναμείχθηκε στην πολιτική. Αρθρογραφούσε μόνο, στηλιτεύοντας τον τρόπο διεξαγωγής των επιχειρήσεων στη Μ. Ασία. Ιδιαίτερα σκληρή ήταν η στάση του απέναντι στις επιχειρήσεις προς την Άγκυρα το 1921.

Το 1922, τις παραμονές της καταστροφής, του προτάθηκε να αναλάβει την αρχιστρατηγία στη Μ. Ασία, αλλά αρνήθηκε επιμένοντας στην ικανο-

ποίηση στρατιωτικών όρων που δεν έγιναν δεκτοί από τους τότε κυβερνώντες. Το 1923 αναμείχθηκε στο κίνημα Λεοναρδόπουλου και καταδικάστηκε για δεύτερη φορά σε θάνατο. Είχε, όμως, προλάβει να διαφύγει στο εξωτερικό.

Επέστρεψε στην Ελλάδα το 1924 και ίδρυσε το κόμμα των Ελευθεροφρόνων. Συμμετείχε σε διάφορες βραχύβιες κυβερνήσεις μεταξύ 1926-34 και ανέλαβε κατά καιρούς χαρτοφυλάκιο. Βοήθησε πολύ στην καταστολή του βενιζελικού πραξικοπήματος του 1935 και στήριξε την επιστροφή της μοναρχίας.

Στις 13 Δεκεμβρίου 1936 του δόθηκε η εντολή σχηματισμού κυβέρνησης. Ο Μεταξάς ζήτησε τότε και πήρε ψήφο εμπιστοσύνης από το Κοινοβούλιο.

Όταν όμως είδε ότι οι πολιτικοί του αντίπαλοι του δημιουργούσαν προσκόμματα, εισηγήθηκε στον βασιλιά Γεώργιο Β' την αναστολή των εργασιών του Κοινοβουλίου στις 4 Αυγούστου 1936, εγκαθιδρύοντας δικτατορικό καθεστώς.

Τα ξημερώματα της 28ης Οκτωβρίου 1940 δέχθηκε την επίσκεψη του Ιταλού πρέσβη στο σπίτι του και απέρριψε το τελεσίγραφο του Μουσολίνι.

Σε όλο το διάστημα του πολέμου, έως τον μυστηριώδη θάνατό του στις 29 Ιανουαρίου 1941, εργάστηκε με ζήλο για τη νίκη, εμπυχώνοντας λαό και στρατό.

Η καλύτερη κρίση για τον ίδιο τον Μεταξά και το έργο του ανήκει στον, πολιτικό του αντίπαλο, λογοτέχνη Γ. Θεοτοκά, ο οποίος την ημέρα της κηδείας του Μεταξά έγραψε: **«Η κηδεία, επιβλητική. Πάρα πολύς κόσμος στους δρόμους. Είναι φανερό ότι ο λαός τον λυπήθηκε και ότι αυτή τη στιγμή συλλογίζεται μόνο την καλή πλευρά του ανθρώπου και ξεχνά όλα τα άλλα.**

Κυρίως συλλογίζεται το ΟΧΙ και την απόκρουση της εισβολής. Το παρελθόν σβήνει, νομίζω οριστικά, και μένει η ένδοξη στιγμή της ζωής του, αυτή που του εξασφαλίζει την υστεροφημία. Η σχέση του λαού με τον Μεταξά δεν υπήρξε ποτέ ερωτική. Υπήρξε ψυχρή, λογική, υπολογιστική. Σήμερα ο λαός λυπάται με τον ίδιο τρόπο που λυπάται κανείς για το θάνατο χρησιμότετου συνεταίρου.

Αυτό το αίσθημα, συνδυασμένο με αντρική εκτίμηση και τελικά με σεβασμό. Τούτο είναι αναμφισβήτητο. Ο Μεταξάς, που τόσο πολύ διαπληκτίστηκε και βρίστηκε και διασύρθηκε στην αγορά και που έως τα 65

του ήταν στα μάτια του λαού ένας αποτυχημένος, κατόρθωσε στο τέλος να μας επιβάλλει το σεβασμό.

Έκανε αυτό που ήθελε. Κυβέρνησε την Ελλάδα, μπήκε στην Ιστορία ως ο αρχηγός και σωτήρας του τόπου του και μας έκανε να παρακολουθήσουμε το λείψανό του με λύπη που τον χάσαμε και με σεβασμό προς τη δύναμη, την κρίση, την εξαιρετική του επιμονή, τη γενναιότητά του».

Πολεμική προπαρασκευή.

Είναι γεγονός ότι το έπος του 1940 δεν θα υπήρχε, αν ο Μεταξάς δεν είχε την εξουσία στην Ελλάδα από το 1936. Ο Ελληνικός Στρατός, μετά τη μικρασιατική καταστροφή, δεν υπήρχε. Η Στρατιά του Έβρου που συγκροτήθηκε ήταν στην πραγματικότητα μια φενάκη. Παρ' όλα αυτά, όλες οι κυβερνήσεις, από το 1923 μέχρι το 1936, ελάχιστα έπραξαν για την πολεμική προπαρασκευή της χώρας, με εξαίρεση το καθεστώς Πάγκαλου.

Ο δικτάτορας Πάγκαλος ήταν ο μόνος που πραγματοποίησε γενναίες αγορές πολεμικού υλικού. Με τον τρόπο αυτό καλύφθηκαν κάποιες από τις ανάγκες του στρατεύματος, αλλά οι ελλείψεις εξακολούθησαν να είναι σοβαρότατες.

Οι Έλληνες πολιτικοί άρχισαν να αφυπνίζονται το 1935, όταν άρχισε η ιταλοαιθιοπική κρίση, που κατέληξε στην κατάληψη της φτωχής αφρικανικής χώρας από τους Ιταλούς.

Όσον αφορά τον εξοπλισμό του Ελληνικού Στρατού, ο τότε αρχηγός του, αντιστράτηγος Αλέξανδρος Παπάγος, παρέλαβε κυριολεκτικά το απόλυτο χάος. Αν και προβλεπόταν η επιστράτευση 14 μεραρχιών πεζικού, 1

ιππικού και 4 ταξιαρχιών πεζικού, δεν υπήρχε υλικό επιστρατεύσεως για περισσότερες από 6 μεραρχίες.

Δεν υπήρχε υλικό στρατοπεδίας, κράνη, κλινοσκεπάσματα, άρβυλα, στολές, και φυσικά δεν υπήρχαν αρκετά όπλα, σε χρηστική κατάσταση και πυρομαχικά. Για παράδειγμα, από τα αποθέματα των 400.000 χειροβομβίδων, λιγότερες από 15.000 μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν.

Αν και έγιναν προμήθειες τυφεκίων, αυτομάτων όπλων και πυροβόλων, δεν έγιναν παράλληλες προμήθειες παρελκόμενων και ανταλλακτικών των όπλων αυτών.

Επίσης, δεν καταβλήθηκε η παραμικρή προσπάθεια αξιοποίησης του παλαιού οπλισμού. Η δε Αεροπορία διέθετε 5 μόλις καταδιωκτικά αεροσκάφη, τα οποία αγοράστηκαν από τη Γιουγκοσλαβία για την καταστολή του βενιζελικού κινήματος του 1935! Αντιαεροπορικά πυροβόλα υπήρχαν μόλις 4! Αντιαρματικά πυροβόλα δεν υπήρχαν καθόλου. Δεν υπήρχαν σκοπευτικά για τα πυροβόλα ούτε τροφοδοτικές μηχανές για τα πολυβόλα.

Τα μισά από τα υπάρχοντα -12.000- οπλοπολυβόλα ήταν άχρηστα. Χίλια τριακόσια από τα συνολικά 2.300 πολυβόλα τύπου Σεντ Ετιέν ήταν άχρηστα.

Τα δε 1.750 πολυβόλα Χότσκις που αγοράστηκαν από τη Γαλλία το 1926, αγοράστηκαν χωρίς σκοπευτικά και με ελάχιστα ανταλλακτικά. Από τα παλαιότερα πολυβόλα Σβάρτς Λοτς και Μαξίμ, από τα συνολικά 400, μόνο τα 80 μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν. Όλμοι αγοράστηκαν, το 1930, μόνο 10 για ολόκληρο το Στρατό, με 25 βολές ανά σωλήνα.

Αμέσως μετά την ανάληψη της εξουσίας, ο Μεταξάς ανέλαβε προσωπικά το υπουργείο Πολέμου και, μαζί με Παπάγο, άρχισαν τη μεγάλη προσπάθεια αποκατάστασης του αξιόμαχου του Ελληνικού Στρατού.

Σε πρώτη φάση, παραγγέλθηκαν στη Γερμανία αντιαεροπορικά και αντιαρματικά πυροβόλα, τα οποία αποπληρώθηκαν, όχι με χρήμα -που δεν υπήρχε- αλλά με αγροτικά προϊόντα. Από τη Γαλλία παραγγέλθηκαν οι περίφημοι όλμοι Stokes-Brand των 81 χιλ. ώστε κάθε σύνταγμα πεζικού και ιππικού να διαθέτει από 4 και κάθε ομάδα αναγνώρισης Σώματος Στρατού, από 2.

Ο Παπάγος είχε ως στόχο τον εξοπλισμό κάθε τάγματος πεζικού με 4 όλμους. Οι Γάλλοι όμως αρνήθηκαν να διαθέσουν επιπλέον σωλήνες. Όπως αρνήθηκαν να διαθέσουν και 100 οπισθογεμείς όλμους που χρειαζόταν ο Στρατός για τον εξοπλισμό των οχυρών.

Αντί αυτών, πρότειναν να μας διαθέσουν παλαιούς όλμους του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, οι οποίοι είχαν μικρό βεληνεκές. Η πρότασή τους απορρίφθηκε από το ΓΕΣ. Κοσμογονία συντελέστηκε στον τομέα του εφοδιασμού και των πυρομαχικών.

Κατασκευάστηκαν χιλιάδες κράνη, ικανά να καλύψουν τις ανάγκες του συνόλου του Στρατού εκστρατείας. Αγοράστηκαν κατευθυντήρες βολής πυροβολικού, σκοπευτικά για τα αυτόματα όπλα και επισκευάστηκαν όλα τα πυροβόλα.

Τα παλαιότατα πυροβόλα των 64 χιλ. διατέθηκαν ανά δύο στα συντάγματα πεζικού και αποτέλεσαν μια πολύ δυσάρεστη έκπληξη για τους Ιταλούς, καθώς επιτύγχαναν βεληνεκές διπλάσιο των ιταλικών όλμων – τα ιταλικά συντάγματα πεζικού δεν διέθεταν πυροβόλα συνοδείας πεζικού.

Λόγω της έλλειψης αντιαρματικών πυροβόλων και της απροθυμίας Βρετανών, Γάλλων και Γερμανών να μας παραχωρήσουν επιπλέον πυροβόλα, η ελληνική ηγεσία αποφάσισε τη μετατροπή δεκάδων παλαιών πεδινών, κυρίως, πυροβόλων των 75 χιλ. σε αντιαρματικά με την προσθήκη των καταλλήλων πυρομαχικών, τα οποία διασκευάστηκαν στην Εφορία Υλικού Πολέμου.

Επίσης, δεκάδες χιλιάδες παλαιές οβίδες πυροβολικού, οι οποίες δεν μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν, μετατράπηκαν σε νάρκες – ακόμα και οι οβίδες των 120 χιλ. των «αρχαίων» πυροβόλων Ντε Μπανζ του 1878 δεν πετάχτηκαν, αλλά 25.000 από αυτές μετατράπηκαν σε νάρκες!

Επίσης, ο Στρατός προμηθεύτηκε στολές –υπήρχαν μόνο 100.000 στις αποθήκες– κλινοσκεπάσματα, σκηνές, εξαρτήσεις, υδροδοχεία, και γενικά υλικό στρατοπεδίας. Ακόμα, έγινε προμήθεια χιλιάδων πτυοσκαπάνων, καθώς στις αποθήκες υπήρχαν μόλις 10.000 από αυτά.

Έγιναν επίσης προμήθειες τηλεπικοινωνιακού υλικού, τηλεφώνων, ασυρμάτων, τηλεφωνικού καλωδίου, ηλιογράφων και οπτικών τηλεγράφων, καθώς δεν υπήρχε τίποτα στις αποθήκες – είναι ζήτημα αν πριν το 1936 ο ΕΣ διέθετε περισσότερους από 10 ασυρμάτους σε κατάσταση λειτουργίας.

Επίσης, όλα τα πυρομαχικά πυροβολικού επιθεωρήθηκαν, και δημιουργήθηκαν αποθέματα. Συνολικά, το ελληνικό πυροβολικό διέθετε την 28η Οκτωβρίου 1940 περισσότερες από 1.350.000 οβίδες κάθε διαμέτρηματος. Το αυτό συνέβη και με τα πυρομαχικά του πεζικού.

Όσον αφορά τα υλικά αρμοδιότητας Μηχανικού, ο ΕΣ δεν διέθετε παρά ελάχιστο συρματοπλεγμα και μια ημικατεστραμμένη συλλογή γεφυροσκευής, λάφυρο των Βαλκανικών Πολέμων. Άμεσα έγινε προμήθεια τριών νέων γεφυροσκευών, ενώ επισκευάστηκε και η παλαιά.

Επιπλέον, έγιναν προμήθειες κάθε είδους εργαλείων και υλικού οχύρωσης, που αποδείχτηκαν πολύτιμες, ιδίως στην πρώτη, την αμυντική φάση του πολέμου.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι μεταξύ 1923 και 1935, οι αμυντικές δαπάνες ήταν ύψους τριών δισ. δραχμών, ενώ στο διάστημα 1936-40 διατέθηκαν περισσότερα από δεκαπέντε δισ. δραχμές.

Έτσι, την 28η Οκτωβρίου 1940, ο Ελληνικός Στρατός διέθετε περισσότερα από 420.000 τυφέκια και αραβίδες –τα 300.000, σύγχρονα– περίπου 5.000 πολυβόλα, 12.200 οπλοπολυβόλα, 12.000 πιστόλια και περίστροφα, 325 όλμους των 81 χιλ., περισσότερα από 900 πυροβόλα κάθε διαμέτρηματος, 188 αντιαεροπορικά πυροβόλα, 24 αντιαρματικά πυροβόλα.

Επίσης παραγγέλθηκαν -αλλά λόγω της έκρηξης του πολέμου δεν παραλήφθηκαν- 320 αντιαεροπορικά πυροβόλα, 36 αντιαρματικά πυροβόλα, 132 πεδινά και ορειβατικά πυροβόλα, 1.762 αντιαρματικά τυφέκια Boys των 14 χιλ., 800 πολυβόλα και 1.300 οπλοπολυβόλα. Επίσης παραγγέλθηκαν 14 ελαφρά άρματα μάχης, τα οποία και δεν παραλήφθηκαν ποτέ.

Η μεγάλη διαφορά όμως φάνηκε στην Αεροπορία. Αεροπορία στην Ελλάδα, πριν το 1935, υπήρχε μόνο στα χαρτιά. Μέχρι και την εκδήλωση

του κινήματος του 1935, η Αεροπορία δεν διέθετε κανένα καταδιωκτικό, σε πτητική κατάσταση.

Τα καλύτερα αεροσκάφη που διέθετε ήταν τα στρατιωτικής συνεργασίας Breguet 19. Υπήρχαν ακόμα μερικά Potez 25 και διάφορα απαρχαιωμένα εκπαιδευτικά Morán Σολνιέ και Ανρο, τα οποία μπορούσαν να πετάξουν. Εκεί ρίχτηκε το βάρος, με τον Μεταξά να πραγματοποιεί την πρώτη αγορά του αιώνα. Παραγγέλθηκαν 48 καταδιωκτικά – 12 Bloch 151 και 36 PZL 24. Από αυτά παραλήφθηκαν όλα τα PZL 24, αλλά μόνο 9 Bloch 151.

Παραγγέλθηκαν 36 βομβαρδιστικά – 24 Blenheim και 12 Potez 63. Αντί αυτών, όμως, παραδόθηκαν 11 Potez 63, 12 Blenheim και 12 Fairy Battle, τα οποία παραχωρήθηκαν από τους Βρετανούς αντί των σαφώς ανώτερων Blenheim.

Επίσης, αγοράστηκαν σύγχρονα αεροσκάφη ναυτικής συνεργασίας Ανρο Anson και Do 22 και σύγχρονα για την εποχή εκπαιδευτικά. Συνολικά, η μη υφιστάμενη προ του 1935 Αεροπορία, βρέθηκε το 1940 να παρατάσσει περί τα 140 αεροσκάφη, εκ των οποίων τα 100 νέας τεχνολογίας. Παραγγέλθηκαν ακόμα περισσότερα σύγχρονα αεροσκάφη (αμερικανικά P-35), τα οποία δυστυχώς δεν παραδόθηκαν λόγω του πολέμου που άρχισε.

Κατασκευάστηκε η γραμμή έργων μονίμου οχυρωτικής στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (Γραμμή Μεταξά), η οποία είχε ως στόχο να καλύψει τη χώρα από βουλγαρική επίθεση. Η γραμμή αποτελούνταν από 21 περίκλειστα οχυρά και δεκάδες άλλα έργα οχυρωτικής πεδίου.

Τα μεγάλα οχυρά άντεχαν σε βολές πυροβόλων των 220 χιλ. Παράλληλα κατασκευάστηκαν εκατοντάδες σκυρόδετα πολυβολεία και περιπόλια (μικρά ενεργητικά σκέπαστρα με πολυβόλα και αντιαρματικά πυροβόλα), τόσο στην Γραμμή Μεταξά, όσο και στην Ανατολική Μακεδονία και στην Ήπειρο.

Τέλος, έγινε προσπάθεια ενίσχυσης και του Πολεμικού Ναυτικού. Το εξοπλιστικό πρόγραμμα που εκπονήθηκε προέβλεπε την ενίσχυση του στόλου με τέσσερα νέα αντιτορπιλικά και έξι τορπιλακάτους. Από αυτά όμως μόνο δύο αντιτορπιλικά πρόλαβαν να παραδοθούν, τα «Βασιλεύς Γεώργιος» και το «Βασίλισσα Όλγα».

Χάρη στην προπαρασκευή αυτή, η Ελλάδα κατάφερε στον πόλεμο του 1940-41 να παρατάξει το μεγαλύτερο Στρατό στην Ιστορία της – πάνω από 450.000 άνδρες. Κάθε σύγκριση με το σήμερα, δυστυχώς μόνο θλίψη

προκαλεί, για το μακροπρόθεσμο σχεδιασμό τού τότε και τη μακαριότητα λόγω αδιαφορίας που κυριαρχεί σήμερα.

«ΟΧΙ».

Η μικρή Ελλάδα, στο μεταξύ, συνέχιζε τα ειρηνικά της έργα και προσπαθούσε να επιζήσει μέσα στον παγκόσμιο κατακλυσμό που κάποιοι παρανοϊκοί είχαν ξεκινήσει. Η μικρή χώρα κοιμόταν ήσυχη. Λίγοι μόνο ξαγρυπνούσαν. Οι λίγοι που γνώριζαν. Εδώ και καιρό η Ιταλία είχε δείξει τις διαθέσεις της. Οι προκλήσεις διαδέχονταν η μία την άλλη. Η κορύφωση ήρθε στις 15 Αυγούστου του 1940, όταν οι Ιταλοί τορπίλισαν το ελληνικό πολεμικό «Έλλη», που απέδιδε τιμές στη Θεοτόκο στο λιμάνι της Τήνου. Οι λίγοι αυτοί, με τους ώμους βαρείς από τις τεράστιες ευθύνες, γνώριζαν καλά πια ότι, παρά τις άοκνες προσπάθειές τους να κρατήσουν την Ελλάδα έξω από την ανθρωποσφαγή, ο πόλεμος θα έφτανε και στη μικρή ετούτη γωνιά της γης. Ήταν έτοιμοι. Περίμεναν απλώς την κίνηση του ισχυρού.

Ένα αυτοκίνητο κινούνταν με ταχύτητα στους άδειους δρόμους της Αθήνας. Γύρω στις 3 το πρωί της 28ης Οκτωβρίου σταμάτησε έξω από την κατοικία του τότε πρωθυπουργού, γωνία Κεφαλληνίας και Δαγκλή, στην Κηφισιά. Ένας άνδρας κατέβηκε. Πλησίασε τον χωροφύλακα σκοπό και

του είπε ότι ο πρεσβευτής της Ιταλίας ζητούσε τον πρωθυπουργό. Ο σκοπός χτύπησε το ηλεκτρικό κουδούνι.

Τα φώτα άναψαν. Μέσα στο σκοτάδι, μια γέριχη φιγούρα πλησίασε στο παράθυρο. Είδε τον Ιταλό πρέσβη, τον κόμη Γκράτσι. Η ώρα της ευθύνης είχε έρθει. Από το αυτοκίνητο κατέβηκαν τρεις άνδρες. Ο ένας από αυτούς πέρασε το φυλάκιο και κατευθύνθηκε στο σπίτι.

Ο Μεταξάς, τυλιγμένος με ένα παλαιό πανωφόρι, τον υποδέχθηκε και τον οδήγησε σε ένα μικρό, ταπεινό δωμάτιο, με λιγοστά παλιά έπιπλα. Κάθισαν ο ένας αντικριστά στον άλλον, σαν αντίπαλοι. Ο Ιταλός άνοιξε το χαρτοφύλακά του και παρέδωσε ένα έγγραφο στα γέρικα χέρια του οικοδεσπότη του.

Μια ταπεινή μικρή φιγούρα, με ολοστρόγγυλα μυωπικά γυαλιά, τυλιγμένη σε ένα παλιό πανωφόρι, πήρε το έγγραφο. Άρχισε να διαβάζει. Με έκπληξη ο Ιταλός διαπίστωσε ότι ο απέναντί του γέροντας έτρεμε ελαφρά καθώς διάβαζε. Διέκρινε επίσης ένα δάκρυ να κυλά, πίσω από τα μικρά του γυαλιά.

Ο Μεταξάς, ο στρατηγός Μεταξάς, που τα γέρικα μάτια του τόσα είχαν δει, δεν μπορούσε να κρύψει τη συγκίνησή του διαβάζοντας ένα χαρτί. Ένα χαρτί που του ζητούσε να παραδώσει «στρατηγικά» σημεία του ελλαδικού χώρου στην Ιταλία.

Μα ζητούσαν πραγματικά τα στρατηγικά σημεία οι Ιταλοί, ή μήπως ζητούσαν από τον γέρο στρατηγό να τους παραδώσει τα όσια και τα ιερά, για τα οποία σε όλη του τη ζωή αγωνίστηκε, στα οποία αφιέρωσε κάθε λεπτό του; Του ζητούσαν να παραδώσει χιλιάδες χρόνια Ιστορίας, ενός τόπου που, όπως έγραψε ο αείμνηστος Άγγελος Βλάχος, «έμαθε όλο τον κόσμο να ζει και, αν χρειαστεί, θα τον μάθει πώς να πεθαίνει».

Πώς ήταν δυνατόν να συμβεί κάτι τέτοιο, πώς θα μπορούσε ένας Έλληνας, και μάλιστα ένας Έλληνας αξιωματικός, να προδώσει «της πατρίδος τα ιερά»; Δεν μπορούσε να συμβεί. Νομοτελειακά δεν μπορούσε να συμβεί. Και ο Μεταξάς το γνώριζε. Εκείνο το βράδυ ο Μεταξάς εξέφραζε όλους τους Έλληνες που έζησαν στους αιώνες. Τελείωσε την ανάγνωση, σήκωσε το κεφάλι, κοίταξε κατάματα τον Γκράτσι, αναγκάζοντάς τον να σκύψει τα δικά του από ντροπή, και του είπε στα γαλλικά: «Λοιπόν, έχουμε πόλεμο»!

Πολλά έχουν ειπωθεί τα τελευταία χρόνια, αμαυρώνοντας ακόμα και αυτήν τη δραματική στιγμή, αλλά και τη μνήμη ενός πραγματικά μεγάλου Έλληνα, του στρατηγού Ιωάννη Μεταξά. Ο Μεταξάς απέρριψε το

ιταλικό τελεσίγραφο γιατί ο ίδιος πίστευε πως αυτό όφειλε να πράξει, υπόλογος όντας στην ίδια την Ιστορία της Ελλάδας. Η ατιμία δεν υπήρξε ποτέ ελληνική αρετή.

Και ο Μεταξάς μπορούσε να καυχάται για την ελληνική του κατάγωγή, από τα βυζαντινά τα χρόνια. Εξάλλου, γνώριζε ήδη τις ιταλικές προθέσεις, πολύ πριν την επίσημη κήρυξη του πολέμου, και είχε ήδη λάβει τις αποφάσεις του. Ο ίδιος ο τότε Ιταλός πρεσβευτής, στο βιβλίο του «Η Αρχή του Τέλους», αναφέρει ότι στο άκουσμα της λέξης πόλεμος από τον Μεταξά, του απάντησε ότι δεν πρόκειται για κήρυξη πολέμου και ότι η ιταλική κυβέρνηση ελπίζει πως η ελληνική θα δεχθεί τους όρους της.

Ο Μεταξάς τότε ρώτησε ποια ήταν τα στρατηγικά σημεία που ζητούσαν να καταλάβουν οι Ιταλοί. Η ερώτησή του είχε σκοπό να ξεσκεπάσει τον ξεπεσμό των Ιταλών. Ο Γκράτσι απάντησε ότι δεν γνώριζε ποια ήταν τα σημεία αυτά!

Ο Μεταξάς τότε απάντησε: «**Εν τοιαύτη περιπτώσει, η διακοίνωση αυτή αποτελεί κήρυξη πολέμου της Ιταλίας στην Ελλάδα**». «Όχι, εξοχότατε, είναι τελεσίγραφο», έσπευσε να απαντήσει ο Γκράτσι. Ο Μεταξάς επέμεινε: «**Είναι κήρυξη πολέμου**», του είπε. «**Αλλά θα παράσχετε βεβαίως τις διευκολύνσεις που ζητά η κυβέρνησή μου**», ανταπάντησε ο Γκράτσι. «**ΟΧΙ. Δεν μπορεί ούτε λόγος να γίνει περί ελεύθερης διέλευσης**», απάντησε ο Μεταξάς.

Ο Ιταλός πρεσβευτής γράφει χαρακτηριστικά: «Εκείνη τη στιγμή μίσησα το επάγγελμά μου, το οποίο μου επέβαλε ένα τόσο θλιβερό και ταπεινωτικό καθήκον. Υποκλίθηκα με βαθύτατο σεβασμό στον υπερήφανο γέροντα, ο οποίος δεν δίστασε ούτε για μια στιγμή να διαλέξει για την πατρίδα του την οδό της θυσίας, αντί της ατίμωσης, και αποχώρησα».

Ο Γκράτσι αποχώρησε με σκυμμένο κεφάλι. Αμέσως ο Μεταξάς πήρε τηλέφωνο και ειδοποίησε τον βασιλιά, τον αρχιστράτηγο και όλους όσους έπρεπε να ειδοποιηθούν. Συγκάλεσε το υπουργικό συμβούλιο. Μίλησε στον βασιλιά και στους υπουργούς για την επίσκεψη του Γκράτσι και κατέθεσε ενώπιον όλων τα ήδη έτοιμα από πριν διατάγματα, τα σχετικά με την επιστράτευση, τις επιτάξεις.

Ζήτησε από τους υπουργούς να τα υπογράψουν, τονίζοντας ότι όποιος δεν συμφωνεί, είναι ελεύθερος να παραιτηθεί. «Κύριοι, με κατηγόρησαν για δύο πράγματα. Πρώτον πως είμαι γερμανόφιλος και, δεύτερον, πως δεν έχω φαντασία και συναίσθημα, όπως ο Βενιζέλος.

Είναι αλήθεια πως ανατράφηκα στη Γερμανία και πως είχα πολλούς δεσμούς με αυτή τη χώρα.

Αλλά όπως μισεί κανείς έναν φίλο που δεν στάθηκε στο ύψος της φιλίας του περισσότερο από έναν αδιάφορο άνθρωπο, έτσι μισώ τώρα τους Γερμανούς.

Όσο για το άλλο, είμαι βέβαια Κεφαλλονίτης και το έχω φυσικό να τα βάζω κάτω τα πράγματα και να τα ζυγιάζω. Αλλά είναι στιγμές που, αφού τα ζυγιάσει κανείς και τα μετρήσει όλα, πρέπει να αφήσει την καρδιά του να υπαγορεύσει την τελειωτική απόφαση. Και η καρδιά μου μου λέγει πως δεν μπορώ να προδώσω μια Ιστορία τριών χιλιάδων χρόνων», είπε.

Αμέσως μετά έκανε τον σταυρό του και άρχισε να υπογράφει πρώτος. «Ο Θεός σώζει την Ελλάδα», είπε. Όλοι υπέγραψαν, επαναλαμβάνοντας τη φράση του. «Ο Θεός σώζει την Ελλάδα». Η ώρα πλησίαζε 06.00. Πάνω στα βουνά, το κανόνι είχε ήδη βροντήξει. Ο πόλεμος είχε αρχίσει.

Διάγγελμα του Πρωθυπουργού προς τον Ελληνικόν Λαόν 28 Οκτωβρίου 1940

«Η στιγμή επέστη που θα αγωνισθώμεν δια την ανεξαρτησίαν της Ελλάδος, την ακεραιότητα και την τιμήν της.

Μολονότι ετηρήσαμεν την πλέον αυστηράν ουδετερότητα και ίσην προς όλους, η Ιταλία, μη αναγνωρίζουσα, εις ημάς το δικαίωμα να ζώμεν

ως ελεύθεροι Έλληνες, μου εξήτησε σήμερα την 3ην πρωινήν την παράδοσιν τμημάτων του εθνικού εδάφους, κατά την ιδίαν αυτής βούλησιν και μου ανεκοίνωσε, ότι προς κατάληψιν αυτών, η κίνησης των στρατευμάτων της θα ήρχιζε την 6ην πρωινήν.

Απήντησα εις τον Ιταλόν Πρέσβυν ότι θεωρώ και το αίτημα αυτό καθ'εαυτό και τον τρόπον με τον οποίο γίνεται τούτο ως κύρηξιν πολέμου της Ιταλίας κατά της Ελλάδος.

Τώρα θα αποδείξωμεν εάν πράγματι είμεθα άξιοι των προγόνων μας και της ελευθερίας την οποίαν μας εξησφάλισαν οι προπάτορές μας. Όλο το Έθνος ας εγερθή σύσσωμον. Αγωνισθήτε δια την πατρίδα, τας γυναίκας και τα παιδιά σας και τας ιεράς μας παραδόσεις. Νυν υπέρ πάντων ο αγών».

Και ο Ραδιοφωνικός Σταθμός Αθηνών διακόπτει τις εκπομπές του και μεταδίδει:

«Εδώ Ραδιοφωνικός Σταθμός Αθηνών. Έκτακτον ανακοινωθέν: Η Ελλάς από της 6ης πρωινής της σήμερα ευρίσκεται εις εμπόλεμον κατάστασιν προς την Ιταλίαν. Ο στρατός μας αμύνεται του Πάτριου εδάφους. Ζήτω το Έθνος».

Ο Ελληνικός Στρατός και ο αντίπαλός του το 1940.

Ο Ελληνικός Στρατός βρέθηκε την 28η Οκτωβρίου 1940 έτοιμος σε μεγάλο βαθμό να αντιμετωπίσει την ιταλική εισβολή. Το γεγονός αυτό δεν επιδέχεται πλέον καμία αμφισβήτηση, παρά την προσπάθεια ορισμένων να αποδώσουν τη νίκη του '40 στον «οπλισμένο με ξύλα και πέτρες ελληνικό λαό και όχι στο Στρατό του δικτάτορα Μεταξά», όπως γνωστός, τηλεοπτικός δημοσιογράφος ανέφερε πρόσφατα, λες και ο Ελληνικός Στρατός είναι ιδιοκτησία κανενός.

Είναι γεγονός επίσης ότι, δυστυχώς, το εξοπλιστικό πρόγραμμα που είχε επεξεργαστεί ο πρωθυπουργός και υπουργός Πολέμου Μεταξάς και ο τότε αρχιστράτηγος Αλέξανδρος Παπάγος δεν πρόλαβε να ολοκληρωθεί. Γιατί αν είχε ολοκληρωθεί, θα πρέπει να θεωρείται βέβαιο πως οι Ιταλοί «θα έκαναν το μπάνιο τους» στην Αδριατική, πριν προλάβουν οι σύμμαχοί τους να τους σώσουν.

Ωστόσο, αξιοποιώντας το υπάρχον παλαιό υλικό στο έπακρο καθώς και το λιγοστό που πρόλαβε να παραληφθεί έως την έκρηξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ο Παπάγος μετέτρεψε τον ουσιαστικά μη υφιστάμενο, προ του 1936, Ελληνικό Στρατό σε μια ικανοποιητικά λειτουργούσα πολεμική μηχανή. Έτσι, όλες οι μεραρχίες πεζικού εφοδιάστηκαν με 16

ορειβατικά πυροβόλα των 75 χιλ. και με 8 ορειβατικά πυροβόλα των 105 χιλ. Αναδιοργανώθηκε το πυροβολικό των Σωμάτων και της Στρατιάς και συγκροτήθηκαν έξι συντάγματα βαρέος πυροβολικού, δύο συντάγματα ορειβατικού πυροβολικού και έξι συντάγματα πεδινού πυροβολικού.

Τα ελληνικά συντάγματα πεζικού διέθεταν το καθένα από τρία τάγματα πεζικού, ουλαμό έφιππων ανιχνευτών και λόχο βαρέων όπλων (λόχο μηχανημάτων, σύμφωνα με την ορολογία της εποχής). Ο οπλισμός του, πέραν των ατομικών τυφεκίων, αποτελούνταν από δύο πυροβόλα των 65 χιλ. (μέγιστο βεληνεκές 6.500 μ.), 4 όλμους των 81 χιλ. (μέγιστο βεληνεκές 2.800 μ.), 36 πολυβόλα, 108 οπλοπολυβόλα, 108 βομβιδοβόλα τυφέκια Λεμπέλ (τρομπλόν), τα οποία εκτόξευαν βομβίδα βάρους 445 γραμμαρίων σε απόσταση μέχρι 200 μ. περίπου. Αντίστοιχα, τα ιταλικά συντάγματα πεζικού διέθεταν 3 τάγματα πεζικού και λόχο βαρέων όπλων.

Ο δε ομαδικός τους οπλισμός σύγκειτο από 6 όλμους των 81 χιλ. όμοιους με τους ελληνικούς, 54 ολμίσκους Brixia των 45 χιλ., με βάρος βλήματος 453 γραμμαρίων και βεληνεκές 250 μ., 24 πολυβόλα και 108 οπλοπολυβόλα. Από τα παραπάνω διαπιστώνεται ότι τα ελληνικά συντάγματα ήταν αρκετά καλά οπλισμένα και ικανά τουλάχιστον να αντιπαραταχθούν στα αντίστοιχα ιταλικά.

Ο ίδιος ο Πράσκα αναφέρει στο βιβλίο του «Εγώ επιτέθηκα στην Ελλάδα» ότι: «Τα τμήματά μας του πεζικού διέθεταν μέσα πυρός όχι κατά πολύ ανώτερα των ελληνικών».

Σε επίπεδο μεραρχίας και πάνω ήταν που η κατάσταση διαφοροποιούνταν υπέρ των Ιταλών, οι οποίοι διέθεταν, ανά μεραρχία πεζικού, ένα σύνταγμα πυροβολικού των 36 πυροβόλων, έναντι 24 της ελληνικής μεραρχίας, οι οποίες όμως διέθεταν και 6 πυροβόλα των 65 χιλ. Οι ιταλικές μεραρχίες ήταν δυαδικού τύπου, διαθέτοντας η καθεμία 2 συντάγματα πεζικού, 1 σύνταγμα πυροβολικού, ένα μεραρχιακό τάγμα όλμων των 81 χιλ. (48 σωλήνες), μεραρχιακή ομάδα αναγνώρισης ιππικού, μεραρχιακή αντιαρματική πυροβολαρχία (8 πυροβόλα των 47 χιλ.), μεραρχιακή αντιαεροπορική πυροβολαρχία (8 πυροβόλα των 20 χιλ.) και υπηρεσίες. Συνήθως κάθε ιταλική μεραρχία πεζικού ενισχυόταν και από μια «λεγεώνα» (το αντίστοιχο του συντάγματος) Μελανοχιτώνων, των 2 ή 3 «κοόρτεων» (τάγματα).

Οι ιταλικές μεραρχίες ιππικού, μία εκ των οποίων χρησιμοποιήθηκε στην Αλβανία, ήταν εν μέρει μηχανοκίνητες. Η ακριβής ονομασία τους ήταν Μεραρχίες Τσέλερε (ταχυκίνητες). Είχαν δημιουργηθεί στα πρότυπα των

γαλλικών αντιστοίχων μεραρχιών και διέθεταν 2-4 συντάγματα ιππικού, σύνταγμα πυροβολικού, επιλαρχία ελαφρών αρμάτων (64 περίπου αρματίδια), ένα μεταφερόμενο επ' αυτοκινήτων σύνταγμα Βερσαλλιέρων ή Γρεναδιέρων (επίλεκτο πεζικό), μηχανοκίνητη ομάδα αναγνώρισης, εφοδιασμένη με ίλη θωρακισμένων αυτοκινήτων, λόχο μοτοσικλετιστών και αντιαρματικά στοιχεία.

Οι ιταλικές τεθωρακισμένες μεραρχίες, εκ των οποίων η 131η «Κένταυρος» έδρασε στην Αλβανία, διέθεταν ένα σύνταγμα αρμάτων, των 3 επιλαρχιών (160 άρματα), ένα μεταφερόμενο επ' αυτοκινήτων σύνταγμα Βερσαλλιέρων, σύνταγμα πυροβολικού, μηχανοκίνητη ομάδα αναγνώρισης.

Οι μεραρχίες Αλπινιστών, τέλος, ήταν οργανωμένες περίπου όπως και οι αντίστοιχες μεραρχίες πεζικού, μόνο που όλα τα Όπλα υποστήριξης ήταν οργανικά ενταγμένα στα συντάγματα πεζικού, κατά το γερμανικό πρότυπο. Διέθεταν επίσης σύνταγμα ορειβατικού πυροβολικού.

Σε μεραρχιακό επίπεδο, ο Ελληνικός Στρατός παρέταξε τρεις τύπους μεραρχιών στον πόλεμο του 1940-41. Οι μεραρχίες πεζικού διέθεταν η καθεμία 3 συντάγματα πεζικού, ένα σύνταγμα πυροβολικού, μεραρχιακή ομάδα αναγνώρισης με 2 ίλες ιππικού (περίπου 400 ιππείς με 4 πολύβόλα, 12 οπλοπολυβόλα και 18 βομβιδοβόλα), ένα λόχο σκαπανέων, 2 λόχους διαβιβάσεων και υπηρεσίες.

Με συνολική δύναμη περί τους 14.000 άνδρες, οι ελληνικές μεραρχίες πεζικού ήταν όλες τους ορεινής σύνθεσης. Η Μεραρχία Ιππικού διέθετε 2 συντάγματα ιππικού (το καθένα με 4 ίλες, 12 πολυβόλα, 4 όλμους των 81 χιλ., 48 οπλοπολυβόλα και τα ανάλογα βομβιδοβόλα), μοίρα έφιππου πυροβολικού (12 πυροβόλα), έφιππη μοίρα πολυβόλων (36 πολυβόλα), ίλη μηχανικού, ίλη διαβιβάσεων και την Ταξιαρχία Ιππικού.

Η τελευταία έδρασε ως ανεξάρτητος σχηματισμός με την εξής σύνθεση: Ένα σύνταγμα ιππικού (όπως ανωτέρω), Μηχανοκίνητο Σύνταγμα Ιππικού (όπως ανωτέρω, επ' αυτοκινήτων), Ελαφρά Μηχανοκίνητη Ίλη Αναγνώρισης (επ' αυτοκινήτων).

Κάθε σύνταγμα ιππικού είχε δύναμη περίπου 1.000-1.100 ανδρών, ανάλογη δηλαδή ενός πλήρους συνθέσεως τάγματος πεζικού, εκτός του μηχανοκίνητου, που είχε δύναμη 800 περίπου ανδρών.

Το 1941 συγκροτήθηκε και η ΧΙΧ Μηχανοκίνητη Μεραρχία, η οποία διέθετε 3 συντάγματα (το καθένα με ένα τάγμα πεζικού μεταφερόμενο επ' αυτοκινήτων, 9 ιταλικά ελαφρά άρματα και περίπου 25 βρετανικά ελαφρά

τεθωρακισμένα οχήματα Μπρεν Κάριερ), μοίρα πυροβολικού, αντιαρματικά και αντιαεροπορικά στοιχεία. Η ΧΙΧ Μεραρχία δεν έδρασε κατά των Ιταλών.

Σε επίπεδο Σώματος Στρατού, τα ελληνικά Α', Β', Γ' και Δ' Σώματα Στρατού διέθεταν, πέραν των μεραρχιών πεζικού -ο αριθμός των οποίων ανά σώμα δεν ήταν σταθερός- οργανικά, από ένα σύνταγμα βαρέος πυροβολικού (28 πυροβόλα), ένα σύνταγμα πεδινού πυροβολικού (36 πυροβόλα), ένα σύνταγμα αντιαεροπορικού πυροβολικού, αντιαρματική πολυβολαρχία (8 πολυβόλα των 13,2 χιλ.), λόχο γεφυροποιών κ.λπ.

Το Ε' Σώμα Στρατού διέθετε μοίρα βαρέος, μοίρα πεδινού και μοίρα αντιαεροπορικού πυροβολικού. Το Δ' Σώμα Στρατού διέθετε επιπλέον ένα σύνταγμα ορειβατικού πυροβολικού. Όλα τα σώματα διέθεταν και ομάδα αναγνώρισης ιππικού (2 ίλες, 12 πολυβόλα, 2 όλμοι των 81 χιλ. ανά ομάδα).

Οι ηθικές δυνάμεις.

Λέγεται συχνά, εντελώς λανθασμένα, ότι οι Ιταλοί ήταν δειλοί, ότι τρέπονταν σε φυγή έναντι των Ελλήνων, ότι δεν ήθελαν να πολεμήσουν, ακόμα και ότι επίτηδες έχασαν για να φέρουν τους Γερμανούς στα Βαλκάνια!

Φυσικά, όλα τα παραπάνω δεν έχουν σχέση με την πραγματικότητα, εκτός και αν δεχθούμε ότι οι 15.000 Έλληνες που έπεσαν στην Αλβανία σκοτώθηκαν μόνοι τους. Οι Ιταλοί ούτε δειλοί ήταν ούτε το έβαζαν στα πόδια όταν άκουγαν την ιαχή «Αέρα». Πολέμησαν, και μάλιστα φανατικά, σε πολλές περιπτώσεις, ιδιαίτερα τα επίλεκτα τμήματα Αλπινιστών και Βερσαλλιέρων.

Η εξήγηση για την ιταλική ήττα δεν έχει να κάνει με το θάρρος των Ιταλών στρατιωτών, αλλά με την ευφυΐα της ηγεσίας του και την εν γένει θεώρηση του κατά της Ελλάδας πολέμου από τη φασιστική ιταλική ηγεσία, με το επίπεδο εκπαίδευσης του Ιταλικού Στρατού και, το κυριότερο, με την ηθική προπαρασκευή του Στρατού αυτού, ενόψει της εισβολής στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με τους «φωστήρες» τους φασισμού (Μουσολίνι, Τσιάνο, Γκάνιτα, Ντε Βέκι, Πράσκα, Σοντού), η Ελλάδα θα ήταν εύκολη λεία. Οι Έλληνες πίστευαν, δεν θα πολεμούσαν, γιατί ήταν διχασμένοι πολιτικά και ανοργάνωτοι στρατιωτικά. Την άποψή τους δε αυτή φρόντισαν να την

«περάσουν» και σε όλα τα κλιμάκια του στρατεύματος. Δυστυχώς γι' αυτούς, τίποτα από τα δύο δεν συνέβαινε.

Οι Έλληνες μόνο διχασμένοι δεν υποδέχθηκαν τους Ιταλούς και κάθε άλλο παρά ανοργάνωτοι στρατιωτικά ήταν. Το εθνικό φρόνημα είχε καλλιεργηθεί σε λαό και στρατό. Η κυβέρνηση Μεταξά είχε εγκαταστήσει ένα εξαιρετικό δίκτυο πληροφοριών, στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, με αποτέλεσμα να γνωρίζει πολλά. Για παράδειγμα, οι ελληνικές υπηρεσίες γνώριζαν ότι επίκειται η κατάληψη της Αλβανίας από τους Ιταλούς, πριν καν οι Βρετανοί και οι Γάλλοι το υποψιαστούν! Πληροφόρησε μάλιστα και τους Βρετανούς, οι οποίοι δεν γνώριζαν το παραμικρό και πληροφορήθηκαν το γεγονός καθαυτό την επομένη της πραγματοποιήσεώς του ημέρα.

Δεν είναι επίσης τυχαίο ότι τις πρώτες τρεις ώρες από την κήρυξη του πολέμου, εκατοντάδες πράκτορες των Ιταλών που δρούσαν στην Ελλάδα, συνελήφθησαν αθόρυβα.

Επίσης, η πολιτική χαμηλών τόνων που ακολούθησε η ελληνική κυβέρνηση απέναντι στις εκατοντάδες ιταλικές προκλήσεις, αποκοίμισε τους Ιταλούς, κάνοντάς τους να πιστέψουν ότι δεν θα αντιμετωπίσουν αντίσταση. Έτσι, οι Ιταλοί αποτόλμησαν την επίθεση με δυνάμεις σαφώς ανεπαρκέστερες αυτών που θα μπορούσαν να διαθέσουν (9 μόλις μεραρχίες σε ολόκληρη την Αλβανία). Από δε τις δυνάμεις αυτές, περίπου τις μισές (4 μεραρχίες) τις ανέπτυξαν αμυντικά, στη Δυτική Μακεδονία και στα γιουγκοσλαβικά σύνορα.

Η ιταλική στρατιωτική ηγεσία πίστευε ότι θα μπορούσε να εφαρμοστεί και εναντίον της Ελλάδας τα γερμανικά διδάγματα περί κεραυνοβόλου πολέμου. Στη θεώρησή της αυτή όμως παρέλειψε να μελετήσει τρεις σημαντικούς παράγοντες.

Πρώτον, το ορεινό του ελληνικού εδάφους, ειδικά στον τομέα της Ηπείρου. Δεύτερον, τις ελληνικές προετοιμασίες και την άριστη οργάνωση του εδάφους από τις ελληνικές δυνάμεις της πρώτης γραμμής. Τρίτον, τέλος, το ηθικό του Ελληνικού Στρατού, που ήταν άριστο, όχι μόνο γιατί πολεμούσε για το δίκαιο, αλλά και γιατί ο Ελληνικός Στρατός της εποχής ήταν πραγματικά άριστα εκπαιδευμένος, διαθέτοντας εξαιρετικούς και -το κυριότερο- εμπειροπόλεμους αξιωματικούς.

Σχεδόν όλοι οι αξιωματικοί από το βαθμό του αντισυνταγματάρχη και πάνω ήταν βετεράνοι τουλάχιστον ενός πολέμου, αρκετοί δε ανώτατοι αξιωματικοί ήταν βετεράνοι μέχρι και 5 πολέμων, όπως για παράδειγμα ο διοικητής της VIII Μεραρχίας, ο υποστράτηγος Χαράλαμπος Κατσιμήτρος (Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος, Β΄ Βαλκανικός Πόλεμος, Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, Ουκρανική Εκστρατεία, Μικρασιατική Εκστρατεία).

Σε αντιστάθμισμα αυτού, μερικοί Ιταλοί στρατιωτικοί είχαν πολέμησει στην Ισπανία, χωρίς να διακριθούν ιδιαίτερα, και στην Αιθιοπία, όπου χρειάστηκαν μέχρι χημικά αέρια για να συντρίψουν τους άτακτους Αφρικανούς αντιπάλους τους. Το γεγονός αυτό, της καταλυτικής υπεροχής των Ελλήνων έναντι των αντιπάλων τους αξιωματικών, δυστυχώς παραβλέπεται από τους περισσότερους –οπαδούς συγκεκριμένων πολιτικών θεωριών– σύγχρονους ιστορικούς. Κι όμως, ήταν σαφώς ένας από τους κύριους παράγοντες της ελληνικής νίκης.

Δεν είναι τυχαίο άλλωστε που ο Ελληνικός Στρατός παρουσίασε μεταξύ των εμπολέμων του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου σχεδόν την υψηλότερη αναλογία νεκρών αξιωματικών. Οι Έλληνες αξιωματικοί της εποχής δεν περιορίζονταν στο να διοικούν τα τμήματά τους, εκ του ασφαλούς, όπως έπρατταν οι Ιταλοί, με ελάχιστες εξαιρέσεις.

Από ανθυπολοχαγό μέχρι στρατηγό βρίσκονταν κοντά στους άνδρες τους, συμμερίζονταν τις κακουχίες τους και, σε πολλές περιπτώσεις, πέθαιναν μαζί τους.

Ο Έλληνας στρατιώτης του '40 επίσης υπερείχε του αντιπάλου του, σε εκπαίδευση, και κατά συνέπεια σε ηθικό. Ο Ιταλός στρατηγός Πράσκα, έκπληκτος από την αποτελεσματικότητα των ελληνικών όλμων, εξέφρασε την άποψη ότι οι Έλληνες χρησιμοποιούσαν ειδικά πυρομαχικά.

Φυσικά, κανένα ειδικό πυρομαχικό δεν χρησιμοποιήθηκε. Απλώς οι άνδρες είχαν υποστεί τόσο εντατική εκπαίδευση, που χρησιμοποιούσαν τον οπλισμό τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Το ίδιο μπορεί να λεχθεί για τους Έλληνες πυροβολητές, που με την ευστοχία τους τρόμαξαν ακόμα και τους Γερμανούς βετεράνους. Ο Ελληνικός Στρατός, φτωχός, όπως και η πατρίδα του, δεν είχε κανένα περιθώριο σπατάλης.

Η κάθε σφαίρα, η κάθε οβίδα έπρεπε να «πιάνει τόπο». Και αυτό μόνο με την εκπαίδευση επιτυγχάνεται. Επίσης, η σκληρή εκπαίδευση είναι καταλυτικός παράγοντας ανάπτυξης υψηλού ηθικού, εφόσον ο καλά εκπαιδευμένος στρατιώτης γνωρίζει τις δυνατότητές του και έχει απόλυτη εμπιστοσύνη στον εαυτό του. Πέραν αυτών, ο Έλληνας στρατιώτης, διαχρονικά στα 12.000 χρόνια της Ιστορίας του υπήρξε πείσμων στην άμυνα, αλλά και εξαίρετος στην επίθεση, διαθέτοντας κάτι παραπάνω από θάρρος, ένα ακατανόητο αίσθημα αυτοθυσίας και φιλοτιμίας.

Αυτές ακριβώς τις αρετές του Έλληνα στρατιώτη, τις οποίες γνώριζαν καλά χάρη στην εμπειρία τους, ανέπτυξαν και αξιοποίησαν στο έπακρο οι διοικήσεις, με αποτέλεσμα να επιτύχουν όσα πέτυχαν. Αυτά ακριβώς τα στοιχεία αιφνιδίασαν τους Ιταλούς, ηγεσία και στράτευμα.

Αντί να δουν τους αντιπάλους τους να τρέπονται σε άτακτη φυγή ενώπιον των αρμάτων τους, του όγκου του πυροβολικού τους και των εκατοντάδων αεροσκαφών τους, αντίκρισαν έναν αντίπαλο που εφορμούσε και σταματούσε τα άρματα με κουβέρτες, που αγνοούσε τα πυρά και πυροβολούσε τα αεροσκάφη, ακόμα και με τα τυφέκιά του.

Ο αιφνιδιασμός των Ιταλών κορυφώθηκε δε όταν, σύμφωνα με την περιγραφή Ιταλού αξιωματικού, «είδα αυτούς τους δαίμονες να ορμούν

ουρλιάζοντας, με εφ' όπλου λόγχη»! Οι Ιταλοί εισέβαλαν στην Ελλάδα σίγουροι για την επιτυχία τους, εφόσον – όπως έγραφαν οι εφημερίδες τους– «ο πόλεμος δεν γινόταν πλέον με δόρατα και σπαθιά, αλλά με άρματα και βαρύ πυροβολικό». Οί Έλληνες όμως τους απέδειξαν ότι η νέα έκδοση του δόρατος, η ξιφολόγχη, αλλά και η σπάθη του ιππικού, δεν είχαν χάσει καθόλου, μα καθόλου, την αξία τους.

Παρ' όλα αυτά, οι Ιταλοί υπερείχαν πράγματι σε αριθμό και υλικό των Ελλήνων, τόσο στην πρώτη φάση της εισβολής, όσο και αργότερα. Το Μάρτιο του 1941, μάλιστα, συνολικά 25 ιταλικές μεραρχίες κάθε τύπου πολεμούσαν στην Αλβανία, έναντι 16 καταπονημένων ελληνικών.

Η ιταλική υπεροχή έγκειτο κυρίως στο γεγονός ότι διέθεταν πολύ μεγάλο αριθμό βαρέων πυροβόλων, με βεληνεκές συντριπτικά ανώτερο των ελληνικών, στο ότι διέθεταν άρματα μάχης, έναντι ενός Στρατού που δεν διέθετε κανένα, και στο γεγονός της καθολικής αεροπορικής τους υπεροχής.

Είναι αλήθεια ότι τα ιταλικά άρματα ήταν κυρίως τανκέτες του τύπου CV-33 (αργότερα χρησιμοποιήθηκαν και μερικά M 11/39 και M 13/40), ελαφρά θωρακισμένα και οπλισμένα με 2 πολυβόλα των 8 χιλ. Ωστόσο, παρέμεναν ένα πολύ ισχυρό όπλο απέναντι στους Έλληνες, οι οποίοι, όχι μόνο έβλεπαν άρμα για πρώτη φορά, αλλά δεν διέθεταν καν αντιαρματικά όπλα – τα 24 αντιαρματικά πυροβόλα του Ελληνικού Στρατού είχαν διατεθεί στα οχυρά.

Οι Ιταλοί πάντως δεν κατόρθωσαν να αξιοποιήσουν κανένα από τα πλεονεκτήματά τους, χάρη στην καίρια αντίδραση της ελληνικής διοίκησης. Όλα τα αρματικά (βατά σε άρματα) εδάφη υπονομεύτηκαν ή αποφράχθηκαν με τάφρους και φράγματα. Ανοίχθηκαν πολλαπλές σειρές χαρακωμάτων, εκ των οποίων μόνο μία επανδρώθηκε.

Έτσι, το ιταλικό πυροβολικό και η Αεροπορία υποχρεούνταν να διασπείρουν τα πυρά τους, προκαλώντας ελάχιστες απώλειες στους Έλληνες. Με τον τρόπο αυτό, τα συντριπτικά πλεονεκτήματα του εχθρού εξουδετερώθηκαν, στο μέτρο του δυνατού, σε βαθμό που προκάλεσε τις έντονες αντιδράσεις της ιταλικής στρατιωτικής ηγεσίας.

Ο Πράσκα επιρρίπτει ευθύνες στην Ιταλική Αεροπορία για την τάχα μη επέμβασή της στη μάχη, τη στιγμή που μέχρι 100 ιταλικά βομβαρδιστικά σφυροκοπούσαν τις ελληνικές θέσεις στο Καλπάκι, μαζί με 120 ιταλικά πυροβόλα. Το σφυροκόπημα όμως αυτό τίποτε δεν πέτυχε, χάρη στα εξαιρετικά ελληνικά αντίμετρα.

Άλλες αναφορές Ιταλών διοικητών από την Αλβανία, θέλοντας να δικαιολογήσουν τα αδικαιολόγητα, τολμούν να μιλούν ακόμα και για την υπεροχή των «σύγχρονων ελληνικών πυροβόλων, βρετανικής κατασκευής, σε βεληνεκές και ταχυβολία»!

Φυσικά, ο Ελληνικός Στρατός δεν διέθετε ούτε ΕΝΑ σύγχρονο πυροβόλο –τα πιο σύγχρονα που διέθετε ήταν του 1927 και τα παλαιότερα του 1878– βρετανικής ειδικά κατασκευής, και κανένα από αυτά δεν επιτύγχανε βεληνεκές μεγαλύτερο των 11 χλμ. Ειδικά τα ορειβατικά πυροβόλα των 75 και 105 χιλ., με τα οποία ήταν εφοδιασμένες οι μεραρχίες πεζικού, επιτύγχαναν βεληνεκές 9.000 και 7.850 μ. αντίστοιχα. Αντί των «βρετανικών σύγχρονων πυροβόλων», που διατείνονταν οι Ιταλοί ότι διέθετε, ο Ελληνικός Στρατός βασιζόταν σε ένα άλλο μυστικό όπλο: στους άριστα εκπαιδευμένους πυροβολητές.

Ομιλία του τότε πρωθυπουργού Ιωάννη Μεταξά στους Έλληνες δημοσιογράφους, στις 30 Οκτωβρίου 1940, στην οποία εξηγεί την απόφασή του να απορρίψει το ιταλικό τηλεσίγραφο

«Κύριοι, έχω λογοκρισία και μπορώ να σας υποχρεώσω να γράψετε μόνον ό,τι θέλω. Αυτήν την ώρα όμως δεν θέλω μόνον την πένα σας. Θέλω και την ψυχή σας. Για αυτό σας κάλεσα σήμερα για να μιλήσω με χαρτιά ανοικτά. Θα σας πω για τα πάντα. Μη νομίσετε ότι η απόφαση του ΟΧΙ πάρθηκε έτσι, σε μια στιγμή, ή ότι δεν έγινε παν το επιτρεπόμενο για να αποφύγουμε τον πόλεμο. Από την εποχή της κατάληψης της Αλβανίας (από τους Ιταλούς), το Πάσχα πέρυσι, το πράγμα άρχισε να φαίνεται. Από τον περασμένο Μάιο είπα στον κ. Γκράτσι ότι αν προσβάλλονταν τα εθνικά κυριαρχικά μας δικαιώματα, θα αντιστεκόμασταν, αντί πάσης θυσίας και με όλα τα μέσα. Συγχρόνως όμως μου έρχονταν από τη Ρώμη, από τη Βουδαπέστη, από τα Τίρανα, από παντού, πληροφορίες.

Στις 15 Αυγούστου έγινε ο τορπιλισμός της «Έλλης». Γνωρίζετε ότι από την πρώτη στιγμή διαπιστώθηκε ότι το έγκλημα ήταν ιταλικό. Εν τούτοις δεν επιτρέψαμε να γίνει γνωστό ότι είχαμε και τις υλικές εκείνες αποδείξεις περί της εθνικότητας του εγκληματία. Συγχρόνως όμως διέταξα τα αντιτορπιλικά, τα οποία συνόδευαν τα πλοία που μετέφεραν τους προσκυνητές από την Τήνο, μετά το έγκλημα, αν προσβληθούν από αεροπλάνα ή οτιδήποτε άλλο, να κάνουν αμέσως χρήση των όπλων τους. Θα σας αποκαλύψω τώρα ότι τότε διέταξα να βολιδοσκοπηθεί καταλλήλως το Βερολίνο. Μου διαμηνύθηκε εκ μέρους του Χίτλερ η σύσταση να

αποφύγω οποιοδήποτε μέτρο που μπορούσε να θεωρηθεί πρόκληση από τους Ιταλούς.

Έκανα το παν για να μην μπορούν οι Ιταλοί να εμφανισθούν ως δυνάμενοι να έχουν, όχι εύλογες αφορμές, αλλά ούτε ευλογοφανές παράπονο, εκ μέρους μας, αν και από τη πρώτη στιγμή αντιλήφθηκα τι πράγματι σήμαινε η όλως αόριστη σύσταση του Βερολίνου.

Εσείς, καλύτερα από κάθε άλλο, γνωρίζετε ότι έκανα το παν για να μη δώσουμε αφορμή εμφάνισης της Ιταλίας ως δυνάμενης να έχει ευλογοφανείς καν αφορμές αιτιάσεων. Λόγω του επαγγέλματός σας έχετε παρακολουθήσει με όλες τις λεπτομέρειες την ιστορία των ατελείωτων ιταλικών προκλήσεων, δημοσιογραφικών και άλλων, αλλά και τη χριστιανική υπομονή την οποία τηρήσαμε, προσποιούμενοι ότι δεν τις καταλαβαίνουμε, περιοριζόμενοι μόνο σε δημοσιογραφικές ανασκευές των ιταλικών εναντίον μας κατηγοριών.

Ομολογώ ότι εμπρός στη φοβερή ευθύνη της ανάμειξης της Ελλάδας σε τέτοιο μάλιστα πόλεμο, έκρινα πως καθήκον μου ήταν να προφυλάξω τον τόπο από αυτόν, με κάθε τρόπο, ο οποίος όμως θα συμβιβαζόταν με τα γενικότερα συμφέροντα του Έθνους. Σε σχετικές βολιδοσκοπήσεις προς την κατεύθυνση του Άξονα, μου δόθηκε να εννοήσω σαφώς ότι μόνη λύση ήταν η εκούσια προσχώρηση της Ελλάδας στην «Νέα Τάξη».

Προσχώρηση που θα γινόταν λίαν ευχαρίστως δεκτή από τον Χίτλερ ως «εραστή του ελληνικού πνεύματος». Συγχρόνως όμως μου δόθηκε να καταλάβω ότι η ένταξη στη «Νέα Τάξη» προϋπέθετε προκαταρκτική άρση όλων των παλαιών διαφορών με τους γείτονές μας. Και ναι μεν αυτό θα συνεπάγονταν φυσικά κάποιες θυσίες για την Ελλάδα, αλλά οι θυσίες αυτές θα έπρεπε να θεωρηθούν απολύτως ασήμαντες μπροστά στα «οικονομικά και άλλα πλεονεκτήματα», τα οποία θα είχε για την Ελλάδα η «Νέα Τάξη» στην Ευρώπη και στη Βαλκανική.

Φυσικά, με κάθε περίσκεψη και ανεπισήμως επεδίωξα με κάθε τρόπο να κατατοπιστώ συγκεκριμένα ποιες θα ήταν οι θυσίες αυτές, με τις οποίες η Ελλάδα θα πλήρωνε την ατίμωσή της με τη δική της θέληση προσφοράς υπαγωγής της στη «Νέα Τάξη». Με καταφανή προσπάθεια αποφυγής σαφούς καθορισμού, μου δόθηκε να καταλάβω ότι η προς τους Έλληνες στοργή του Χίτλερ ήταν η εγγύηση ότι οι θυσίες αυτές θα περιορίζονταν στο ελάχιστο δυνατό.

Όταν επέμεινα να κατατοπιστώ, πόσο επιτέλους θα μπορούσε να είναι αυτό το ελάχιστο, τελικώς θα δόθηκε να κατανοήσουμε ότι αυτό

συνίστατο σε μερικές ικανοποιήσεις προς την Ιταλία, δυτικώς μέχρι την Πρέβεζα και προς τη Βουλγαρία, ανατολικά μέχρι την Αλεξανδρούπολη.

Δηλαδή θα έπρεπε για να αποφύγουμε τον πόλεμο να γίνουμε εθελοντές δούλοι και να πληρώσουμε αυτή την τιμή με το άπλωμα του δεξιού χεριού της Ελλάδας προς ακρωτηριασμό από την Ιταλία και του αριστερού προς ακρωτηριασμό από τη Βουλγαρία.

Φυσικά, δεν ήταν δύσκολο να προβλέψει κανείς ότι σε μια τέτοια περίπτωση οι Άγγλοι θα έκοβαν και αυτοί τα πόδια της Ελλάδας. Και με το δίκιο τους. Κυρίαρχοι πάντοτε της θάλασσας δεν θα παρέλειπαν, υπερασπιζόμενοι τους εαυτούς τους, έπειτα από μια τέτοια αυτοδούλωση της Ελλάδας στους εχθρούς τους, να καταλάβουν την Κρήτη και τα άλλα μας νησιά τουλάχιστον.

Το συμπέρασμα αυτό δεν προέκυπτε μόνο από την πιο απλή λογική, αλλά και από ασφαλείς βέβαιες πληροφορίες από την Αίγυπτο, όπου είχε ήδη προμελετηθεί και αντιμετωπισθεί η ενέργεια που θα έπρεπε να γίνει ως φυσικό επακόλουθο κάθε τυχόν εκούσιας ή ακούσιας συνεργασίας της Ελλάδας με τον Άξονα, στα ελληνικά νησιά, ώστε να εμποδιστούν οι δυνάμεις του Άξονα να τα χρησιμοποιήσουν.

Δεν μπορώ αφ' ετέρου να μην παραδεχθώ ότι σε μια τέτοια περίπτωση το δίκιο δεν θα βρισκόταν με το μέρος της κυβέρνησης, η οποία για να προφυλάξει το λαό από τον πόλεμο θα τον καταδίκασε σε εθελούσια υποδούλωση, μετά εθνικού ακρωτηριασμού. Αυτή η δήθεν προφύλαξη θα ήταν για την τύχη, στο μέλλον, της ελληνικής φυλής, πλέον ολέθρια και από τις χειρότερες έστω συνέπειες του πολέμου.

Το δίκαιο, λοιπόν, δεν θα ήταν με το μέρος της κυβέρνησης της Αθήνας, αν η τελευταία ενεργούσε κατά τις υποδείξεις του Βερολίνου που ανέφερα. Το δίκαιο θα ήταν με το μέρος του ελληνικού λαού, ο οποίος θα την καταδίκασε, και με το μέρος των Άγγλων οι οποίοι, υπερασπιζόμενοι την ύπαρξή τους, επίσης δικαίως θα λάμβαναν τα μέτρα που φέρονται να έχουν μελετήσει, εισακούοντες άλλωστε τις δίκαιες αιτιάσεις των Ελλήνων, που θα προέκυπταν εν καιρώ αν δινόταν η εύλογος αυτή αφορμή. Θα δημιουργούνταν έτσι όχι δύο, όπως το 1916, αλλά τρεις αυτή τη φορά Ελλάδες.

Πρώτη θα ήταν η επίσημη της Αθήνας, η οποία θα είχε φτάσει στην πώρωση και στο κατάντημα, για να αποφύγει τον πόλεμο, να δεχτεί να γίνει εθελοντής δούλος, πληρώνοντας μάλιστα την τιμή αυτή και με τη συγκατάθεσή της να αυτοακρωτηριασθεί τραγικότερα, παραδίνοντας στη

δουλεία πληθυσμούς αμιγώς ελληνικούς, και μάλιστα μπορώ να πω τους ελληνικότερους των ελληνικών.

Δεύτερη θα ήταν η πραγματική Ελλάδα. Δηλαδή η παμφηφία της κοινής γνώμης του Έθνους, το οποίο ποτέ δεν θα αποδεχόταν την εκούσιά του υποδούλωση, πληρωμένη μάλιστα με εθνικό ακρωτηριασμό αφόρητο, που θα ισοδυναμούσε με οριστική ατίμωση και μελλοντική σίγουρη εκμηδένιση του Ελληνισμού ως έννοια και οντότητα, πρώτα ηθική και, δεύτερον, και υλική.

Το Έθνος ουδέποτε δεν θα συγχωρούσε στον βασιλιά και στην εθνική κυβέρνηση της 4ης Αυγούστου τέτοια πολιτική.

Τρίτη, τέλος, θα προέκυπτε μία ακόμη Ελλάδα, η Ελλάδα την οποία δεν θα παρέλειπαν να δημιουργήσουν, φυσικά με την επίκληση του δημοκρατισμού, οι δημοκρατικοί Έλληνες υπό την κάλυψη του βρετανικού στόλου, στην Κρήτη και στα άλλα νησιά. Η τρίτη αυτή Ελλάδα, η «Δημοκρατική» θα είχε με το μέρος της, όχι μόνο την πρόθυμη υποστήριξη της Αγγλίας, στην οποία θα έδινε το δικαίωμα να καλύψει τα νησιά μας, καλυπτόμενη και η ίδια στη βόρειο Αφρική, αλλά θα είχε με το μέρος της και το εθνικό δίκιο.

Η ηθική δύναμη λοιπόν θα απορροφούσε μοιραίως την επίσημη Ελλάδα, γιατί θα διέθετε η τρίτη αυτή Ελλάδα, την ανεπιφύλακτη έγκριση και ενίσχυση της ανεπίσημης δεύτερης Ελλάδας, την εθνική δημόσια γνώμη εν τη παμφηφία της. Έζησα, κύριοι, την περίοδο του εθνικού διχασμού, που δημιουργήθηκε το 1916, όταν από την κατάσταση εκείνη προέκυψαν δύο Ελλάδες, η της Αθήνας και η της Θεσσαλονίκης.

Τον κίνδυνο από μια νέα διαίρεση της Ελλάδας, μια νέα διαίρεση μάλιστα κατά πολύ τραγικότερη, διότι, όπως τη σκιαγράφησα, δεν θα ήταν καν διχασμός, αλλά τριχοτόμηση, τον κίνδυνο αυτό τον θεωρώ για το Έθνος και για το μέλλον του ασύγκριτα χειρότερο από τον πόλεμο, έστω και αυτόν τον πόλεμο, από τον οποίον είναι δυνατό και υποδουλωμένα να βγει προσωρινώς η Ελλάδα. Λέγω προσωρινώς, γιατί πιστεύω ακράδαντα ότι τελικώς η νίκη θα είναι με το μέρος μας. Γιατί οι Γερμανοί δεν θα νικήσουν. Δεν μπορούν να νικήσουν. Υπάρχουν πολλά εμπόδια.

Η Ελλάδα είναι αποφασισμένη να μην προκαλέσει μεν, με κανέναν τρόπο κανέναν, αλλά και με κανέναν τρόπο να μην υποκύψει. Προ παντός είναι αποφασισμένη να υπερασπίσει τα εδάφη της, έστω και αν πρόκειται να πέσει. Ήδη η απόφασή της αυτή και η πολιτική της αυτή, χάρις στην οποία απρόκλητα προσβλήθηκε, χάρισε στον τόπο και στο λαό μας το

πλέον ανεκτίμητο των αγαθών και το μεγαλύτερο στοιχείο της δύναμής του. Αυτή η πολιτική έδωσε στον λαό την απόλυτη ψυχική και πανεθνική ένωσή του.

Σήμερα όμως επιπλέον υπάρχουν και μερικοί άλλοι παράγοντες που προδικάζουν την τελική μας νίκη. Η Τουρκία δεν είναι όπως το 1916 σύμμαχος των Γερμανών. Η Βουλγαρία βέβαια ενεδρεύει και τώρα όπως και τότε, αλλά εν πάση περιπτώσει, αυτή την εποχή, τουλάχιστον προς το παρόν, δεν τολμά. Ο καιρός όμως δεν δουλεύει για τον Άξονα. Δουλεύει για τους αντιπάλους του. Τέλος, για τη Γερμανία η νίκη θα ήταν σε κάθε περίπτωση δυνατή μόνο με κοσμοκρατορία.

Αλλά η κοσμοκρατορία για την Γερμανία κατέστη οριστικά αδύνατη στη Δουνκέρκη. Ο πόλεμος για τον Άξονα έχει χαθεί, από τη στιγμή που η Αγγλία διακήρυξε: «Θα πολεμήσουμε έστω και μόνοι στο νησί μας και πέραν των θαλασσών. Θα πολεμήσουμε μέχρι της νίκης». Αλλά επιπλέον εμείς οι Έλληνες πρέπει να γνωρίζουμε ότι δεν πολεμάμε μόνο για τη νίκη, αλλά και για τη δόξα.

Δεν ξέρω αν κανείς αντιβενιζελικός από εσάς είναι πάντοτε αδιάλλακτος. Λοιπόν, ακούτε, για να συνεννοηθούμε. Εγώ, κύριοι, όπως επαρκώς σας εξήγησα, τήρησα μέχρι σήμερα την πολιτική του αείμνηστου βασιλέως Κωνσταντίνου, δηλαδή την πολιτική της ουδετερότητας. Έκανα το παν για να κρατήσω την Ελλάδα μακράν της σύγκρουσης των μεγάλων κολοσσών.

Ήδη, μετά την άδικη επίθεση της Ιταλίας, η πολιτική που ακολουθώ είναι η πολιτική του αείμνηστου Βενιζέλου. Διότι είναι η πολιτική συνταυτισμού της Ελλάδας με την τύχη της δύναμης, για την οποία η θάλασσα είναι ανέκαθεν, όπως και για την Ελλάδα, όχι το εμπόδιο που χωρίζει, αλλά η υγρή λεωφόρος που συνδέει. Βέβαια στην Ιστορία μας τη νεότερη δεν είχαμε μόνο ευγνωμοσύνης λόγους για την Αγγλία, της οποίας άλλωστε η μεταπολεμική πολιτική, των τελευταίων ιδίως ετών, είναι πολιτική μεγίστων και ιστορικών αγγλικών ευθυνών.

Αλλά τις ευθύνες αυτές η Αγγλία τις αποδίδει σήμερα με την περήφανη αποφασιστικότητα λαού μεγάλου, σώζοντας την ελευθερία του κόσμου και του πολιτισμού. Για την Ελλάδα, η Αγγλία είναι φυσική φίλη και επανειλημμένως αποδείχθηκε προστάτρια, ενίοτε δε η μόνη προστάτρια.

Η νίκη θα είναι, και δεν μπορεί να μην είναι, δική μας. Θα είναι νίκη του αγγλοσαξονικού κόσμου, απέναντι στον οποίο η Γερμανία, η οποία,

αφού ως τώρα δεν κατόρθωσε να επιτύχει οριστικό αποτέλεσμα, είναι καταδικασμένη να συντριβεί. Διότι από τώρα και πέρα, ο ορίζοντας δεν πρέπει να θεωρείται για τον Άξονα ανέφελος, ούτε προς Ανατολάς.

Και η Ανατολή είναι πάντοτε μυστηριώδης. Πάντοτε ήταν, αλλά σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη φορά είναι γεμάτη από απρόοπτα και μυστήριο. Τελικώς λοιπόν θα νικήσουμε. Και θέλω, φεύγοντας από την αίθουσα αυτή, να πάρετε μαζί σας όλη τη δική μου απόλυτη βεβαιότητα ότι θα νικήσουμε.

Εν τούτοις, πρέπει να σας επαναλάβω ό,τι επισημότερο διακήρυξα από την πρώτη στιγμή. Η Ελλάς δεν πολεμά για τη νίκη. Πολέμα για τη Δόξα. Και για την Τιμή της. Έχει υποχρέωση προς τον εαυτό της να μείνει άξια της Ιστορίας. Η Ιταλία είναι μεγάλη δύναμη, όταν δε προχθές έγινε η πρώτη αεροπορική επιδρομή, ομολογώ ότι με έκπληξη άκουσα σε σχετική ερώτησή μου την απάντηση ότι τα επιδράμοντα αεροπλάνα ήταν μόνο ιταλικά.

Αυτό φτάνει να σας δώσει να καταλάβετε με ποιες ιδέες μπήκα στον πόλεμο. Αλλά υπάρχουν στιγμές κατά τις οποίες ένας λαός οφείλει, αν θέλει να μείνει μεγάλος, να είναι ικανός να πολεμήσει, έστω και χωρίς καμιά ελπίδα νίκης. Μόνο γιατί πρέπει.

Γνωρίζω ότι ο ελληνικός λαός θα ήταν αδύνατο να δεχτεί οτιδήποτε άλλο αυτή τη στιγμή. Γιατί είναι ελεύθερος και απερίσπαστος στη φυσική του ευθυκρισία και υπερηφάνεια, εφόσον δεν δόθηκε η ευκαιρία να θολωθεί η κρίση του διά αγοραίων θορύβων και παραπλανητικών εκστρατειών. Κάναμε ό,τι ήταν δυνατό για να μην έχουμε το παραμικρό άδικο. Και θα εξακολουθήσουμε την ίδια τακτική μέχρι τέλους.

Σας έχω στο τραπέζι μερικά έγγραφα. Είναι όλες οι αποδείξεις της ιταλικής ενέδρας εκ προμελέτης. Όταν τελειώσω, μπορείτε να τα δείτε. Περιττό να πάρετε σημειώσεις. Συντομότερα θα δημοσιευτούν στη Λευκή Βίβλο, η οποία διέταξα να εκδοθεί το ταχύτερο. Δεν σας κρύβω, κύριοι, ότι η κατάσταση είναι εξαιρετικά δύσκολη.

Μας περιμένουν μάλιστα δοκιμασίες μεγάλες. Για να μη δώσω ευκαιρία προς την επιζητούμενη διά παντός τρόπου αφορμή καταστροφάντησής μας, βρέθηκα υποχρεωμένος να πάρω μια απόφαση εξόχως σοβαρή. Να μην κάνω επιστράτευση όταν από καιρού τη ζητούσε και εξακολούθησε επανειλημμένα να μου ζητά το Επιτελείο.

Ο ιταλικός όγκος λοιπόν βρήκε απέναντί του δυνάμεις πολύ ασθενείς, τουλάχιστον για την κρούση των πρώτων ημερών. Ο ρόλος σας είναι

σήμερα μεγάλος και επισημότετος. Μη χάνετε το θάρρος σας, οτιδήποτε και αν γίνει, γιατί αλλιώς αδύνατον να φανείτε άξιοι του λαού σας και του καθήκοντός σας, το οποίο είναι να συντηρήσετε την ιερή φλόγα του ελληνικού λαού, να βοηθήσετε τον μαχόμενο στρατό, να υπάρξετε συνεργάτες της κυβέρνησης, ό,τι και αν αισθάνεστε για αυτή. Πρέπει να πιστέψετε εσείς, για να μπορέσετε να μεταδώσετε την πίστη σας στο κοινό σας, μολονότι αυτή τη φορά έχουμε όλοι μας να πάρουμε από τον ελληνικό λαό και από το απερίγραπτο θάρρος του, και όχι να δώσουμε.

Θέλω ακόμα να πω κάτι. Ξέρω με βεβαιότητα ότι από τη φοβερή αυτή δοκιμασία η Ελλάδα θα υποφέρει. Ξέρω επίσης με βεβαιότητα ότι τελικώς θα εξέλθει, όχι μόνο ένδοξη, αλλά και μεγαλύτερη. Θα προσέξατε το τηλεγράφημα του κ. Τσόρτσιλ, το οποίο δημοσιεύτηκε σήμερα στις εφημερίδες, με ανακοίνωση του υπουργείου Εξωτερικών. Λοιπόν επιθυμώ να σας τονίσω τούτο: εκείνοι οι οποίοι στο τηλεγράφημα αυτό δεν βλέπουν γραπτή επιβεβαίωση εγγράφου συμφωνίας για τα Δωδεκάνησα, δεν ξέρουν να διαβάζουν. Τα Δωδεκάνησα προδικάζουν».

Πηγή : www.pronews.gr/istoria/ioannis-metaksas